

TEMA
GRØNN
HVERDAG

Større for mindre

CARIN LEFFLER

Fagrådgiver i
Framtiden i våre hender

Hun som designet min sønns skøyter er et intelligent menneske. Hun burde hatt en pris for Oppfinnelsen. Hun har utviklet et produkt som gjør at jeg kommer til å kjøpe bare langt færre skøyter enn jeg var «programmert» til da min sønn ble født. Hva er hemmeligheten? Skøytene kan forlenges, gjøres større! Derfor varer de i hvert fall i tre år i stedet for å byttes ut i forkant av hver vintersesong. Samtidig som de skaper et attraktivt produkt de tjener godt på. De siste årenes eksplosjon i salg av sportsutstyr gjelder også skøyter. Vi hadde vært spart for utallige par hvis vi hadde brukt lommeboka på Oppfinnelsen i stedet.

Grønt forbruk er et begrep som brer om seg, men hva betyr det egentlig? Jeg står uten fasitsvar, men ser at begrepet ofte brukes om forbruk der kloden skal reddes gjennom en endring i forbruksmønsteret. Med musesmå skritt. Behovet for en reduksjon i forbruksnivået, som umiddelbart ville ha monnet, er det forsvinnende få som snakker om her til lands.

I tider med økonomisk stagnasjon er det fy-fy å snakke om redusert forbruk. Da er det kjøpefest som skal smøre samfunnets maskineri, og omsorgen for natur og miljø parkeres. I såkalt «gode» tider blir de få som setter spørsmålsteget ved enda mer materiell vekst uglesett som festbrems. Men spørsmålet blir ikke borte: Hva skjer med oss hvis tanken om at forbruket skal fordobles eller tredobles innen 2050 framstår som et mål i seg selv?

Min sønn sier at han vil jobbe for et bedre miljø. Kanskje han velger å bli en ansvarlig politiker – med visjoner som strekker seg lenger enn det samtidige folkevalgte har? I mellomtida står han på skøyter og skjønner bedre enn de fleste voksne jeg kjenner at Oppfinnelsen er genial.

TEMASIDER

MANDAG:	Grønn hverdag
TIRSDAG:	Arbeid og utdanning
ONSDAG:	Reise
TORS DAG:	Bil og motor
FREDAG:	Inne&ute

Tips oss på
tema@dagsavisen.no

IVRIGE ELEVER: Astrid Bjerke i Grønn Hverdag (fra venstre) viser Ragnar Sveen og Tore Lund Larsen hvor mye strøm en vanlig glødepære bruker.

Slik kan du spare

ENØK: Aller helst skal du dusje kort med sparedusj i kaldt vann i mørket, sier Astrid Bjerke i miljøorganisasjonen Grønn Hverdag.

■ SIGRID MØYNER HOHLE
■ ARNE OVE BERGO (foto)

Foran henne ler de rundt 20 personene som har møtt opp for å lære hvordan de kan redusere strømbruken hjemme.

– Det er sånn det ofte blir når man skal gi ENØK-råd, fortsetter Bjerke. – Men vi vil heller lære bort noe som er så praktisk at folk skjønner hva de kan gjøre med en gang de kommer hjem.

Bjerke er rådgiver i miljøorganisasjonen Grønn Hverdag og utdannet elektriker og elektrokraftsingeniør. Denne kvelden står lys, vann og elektriske apparater på kursmenyen når Grønn Hverdag arrangerer gratis strømsparekurs i samarbeid med Oslo kommune.

Entusiastisk forteller Bjerke om hvordan et sammenrullet teppe foran en trekkfull verandadør forandret tem-

peraturen i en hel leilighet, eller at hvem som helst kan skru ned temperaturen på varmtvannstanken sin til 70 grader og dermed spare strøm, men husk for all del å trekke ut kontakten eller ta sikringene først. Og er du blant dem som skrur panelovnen opp på 30 grader i stedet for 20 fordi du vil ha det varmt ekstra fort? Den varmer seg ikke opp noe raskere uansett, kan Bjerke fortelle, og forklarer med å tegne opp hvordan termostaten og en panelovn virker.

GLØDEFRI FRAMTID

På bordet foran seg har Bjerke en rekke

«Jeg som syns jeg er så flink som løper etter kona og slår av lyset.»

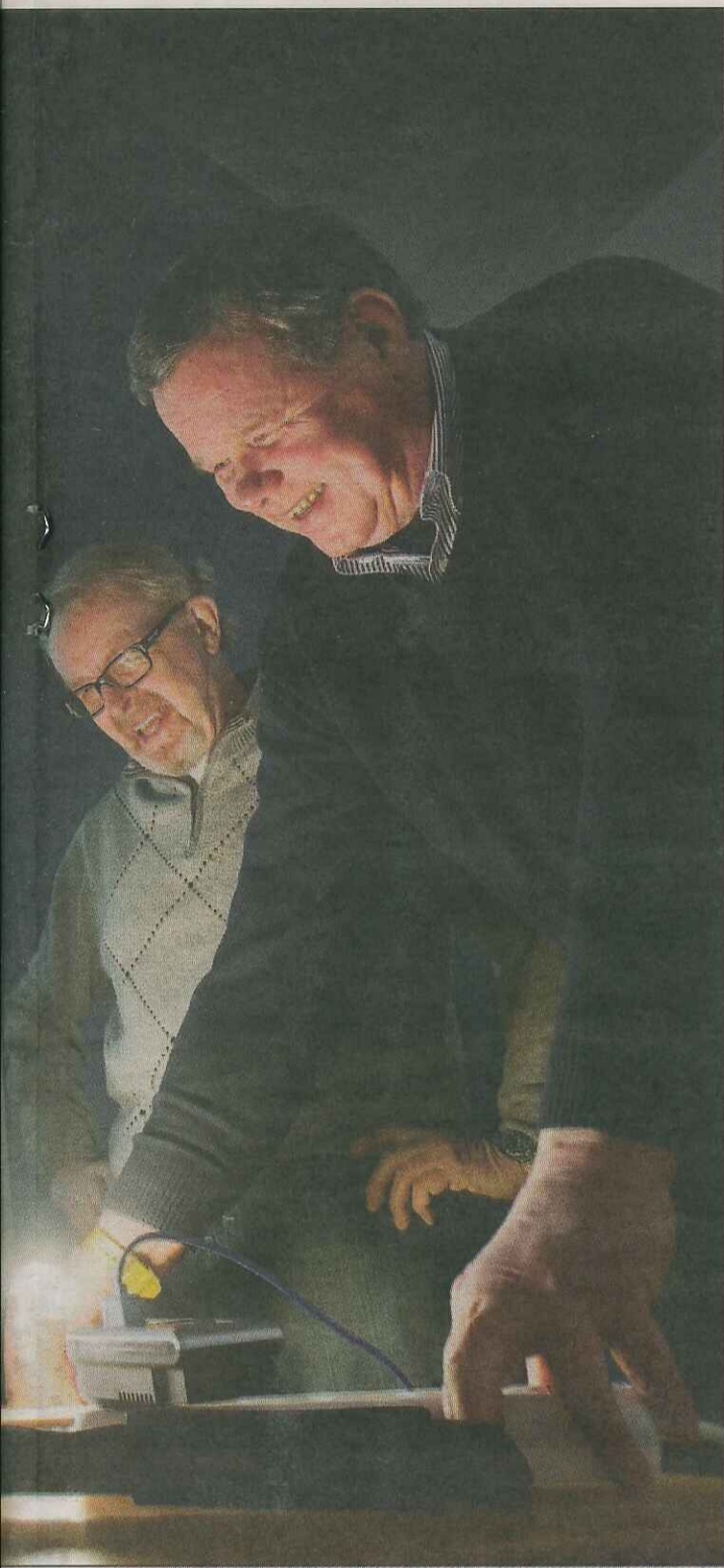
Tore Lund Larsen, deltaker på strømsparekurs

med fem ulike lyspærer, som lyser mer eller mindre like sterkt. Hun får en blant publikum til å skru dem ut én etter én, mens han leser av hva det står på apparatet som måler hvor mange watt som brukes. De fem pærene bruker til sammen 80 watt. Når den vanlige glødepæra skrur ut, forsvinner halvparten av forbruket. Den brukte 38 watt. Halogenpæra bruker 30 watt, mens sparepæren bruker 8 watt. Og to LED-pærene bruker bare 3 og 1 watt hver.

Er det mange lamper i boligen som står på flere timer om dagen, utgjør hvilken pærtype man bruker fort noen tusenlappers forskjell i strømregningen i løpet av et år.

– Jeg som syns jeg er så flink som løper etter kona og slår av lyset, sier kurs-

deltaker Tore Lund Larsen lettere oppgitt. – Men når jeg ser hvor mye mer energi de vanlige glødepærene bruker i forhold til sparepærer i løpet av et år, innser jeg at det hjelper lite å slå av

pære bruker i forhold til sparepærer.

strøm

lyset så lenge pærene er de gode gamle.

Og snart har vi heller ikke noe annet valg enn å skifte ut de gamle glødepærene. Siden 2009 har de gradvis gått ut av markedet, og 1. september i år blir det forbud mot glødepærer i EU og Norge. Halogenpærer kommer fortsatt til å være tillatt. De har også glødetråd, men på grunn av halogengassen er de ca. 30 prosent mer effektive enn vanlige glødepærer.

– Det er like greit å være blid og fornøyd og bruke de andre alternativene vi har, sier Bjerke.

Hun tror sparepærene bare er i sin spede begynnelse, og at de i framtida ikke kommer til å gi verken kaldt eller stygt lys, som flere av kursdeltakerne sukker over i dag.

ISOLERE

Kursdeltakerne Mia Østergaard og Sébastien Fornerod forteller at kursets største overraskelse var at det er så stor forskjell på hvor mye strøm forskjellige pærer bruker. Nå har de dessuten fått et spark bak til å isolere rundt varmtvannsrørene hjemme, etter å ha lært hvor energisløsende det er at varme rør går gjennom kalde rom.

– Og så lærte vi at det er mer energikrevende å vaske opp for hånd enn å bruke oppvaskmaskin. Så nå har vi et godt argument for å kjøpe oppvaskmaskin, sier Fornerod.

sigrid.moyner.hohle@dagsavisen.no

STRØMSPARINGSTIPS

Lys:

I bod og trappeoppgang kan det være greit at lyset skrur seg på og av automatisk når noen kommer. Noen lamper har innbygd sensor. Bevegelsessensor kan også kjøpes løst.

Utebelysning kan ha fotoceller så det slår seg på når det blir mørkt.

Vann:

Sett en sparedyse på kranene. Da bruker kranen dobbelt så lang tid på å fylle vasken med vann.

Senk temperaturen på varmtvannsbere-derer til 70 grader. Men ikke lavere, da kan legionella-bakterier leve.

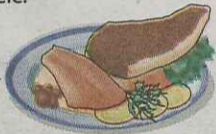
Isoler rørene varmtvannet går gjennom. Vannet mister mye varme om det renner i uisolerte rør gjennom kalde rom.

Tar det mindre enn 45 sekunder å fylle en tiliterbøtte med vann fra dusjen? Installer sparedusj. De er ikke hva de var, og fås både med god dusjeffekt og massasje.

Matlaging:

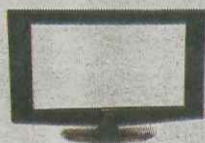
Det er mindre energikrevende å koke opp vann i vannkoker enn i kjele. Man kan med fordel bruke vannkokeren til pastavann etc. Induksjonsovn er et godt energivalg.

Sørg for god kontakt mellom plate og kjele for maksimal varmeutnyttelse. Kjelen må ha helt rett bunn og ikke vippe på plata, og plata må være ren.

Elektriske apparater:

Slå dem helt av og dra ut kontakten på dem du ikke bruker. Mange bruker mye strøm selv i standby.

Varme:

En elektrisk varmemåler kan avdekke trekk i boligen, så du ser hvor du bør isolere.

Inninstaller tidsstyrer eller nattsenkning på panelovnene, så de skrur seg av for eksempel mellom klokka 00 og 04.

Se hvordan du kan senke temperaturen på varmtvannsbere-derer og mye mer på videosnuttene til Grønn Hverdags enøk-skole: gronnhverdag.no/Bolig/Enoekskolen

Kilde: Grønn Hverdag

HER FÅR DU SPAREHJELP

www.wattvett.no: Registrer hvor mye strøm du bruker hver uke, og følg med på energiforbruket.

www.energimerking.no: For energimerking av boliger.

Enøk-telefonen 22 92 14 00 gir deg enøktips.

Enova, tlf. 80 04 90 03: Gratis tjeneste for råd om energibruk og strømsparing i private hjem.

www.besteprodukter.no: Oversikt over energismarte hvitevarer, biler og TV-er.

KURS I STRØMSPARING

Gratis kurs i regi av Grønn Hverdag og Oslo kommune.

1. februar kan du lære om tetting, oppvarming, vann, lys og elektriske apparater.

9. februar kan du lære om tetting og oppvarming.

Påmelding og info: www.gronnhverdag.no

FAST ABONNENT?
Nå får du enda MER for pengene!

MER

Aida

Den største av de største

Endelig er Verdis Aida tilbake! Hvordan kan kjærligheten mellom en fange og hans vokter overleve når den er satt opp mot sterke krefter? Kontrastene mellom det storslagne og det intime gjør Aida til en unik operaopplevelse. Dette er en co-produksjon mellom Royal Opera House, Covent Garden, Palau de les Arts Reina Sofia i Valencia og Den Norske Opera & Ballett.

Sted: OPERAEN

Dato: Lørdag 28. april - alle plasser i 3. balkong.

Kl. 15.15 "Før forestilling" - eget kåseri m/ operasanger Kjerstin Engø Pronzato

Kl.16.00 2-retters jubileumsmiddag i restaurant La Scala

Kl.18.00 Forestillingen begynner på hovedscenen

Mer-pris pr. person kr. 1350,-

Hele beløpet må betales omgående for bekreftelse av plass.. Pris inkluderer eget kåseri, jubileumsmiddag og forestilling i Operaen

For påmelding:

mail: opera@operaspesialisten.no

Tlf: 9303 8833

www.operaspesialisten.no

Opera
spesialisten.no

• Nobels Fredssenter

FILM
RESOR

Europa

STATENS
124.
KUNST-
UTSTILLING

JAZZ
FESTIVAL

Opera
spesialisten.no

oslo
GUIDEBUREAU

ALTOPP PLANLagt MUSEET FOR MODERNE KUNST
ALTOPP PLANLagt MUSEUM OF MODERN ART

Bygg

Oslo Operafestival

Hovedscenen
CENTRALTEATRET
TRIKKESTALLEN

Hovedscenen
CENTRALTEATRET
TRIKKESTALLEN

Albatros
travel

DANSENS
HUS

TV

Peer Gynt Tour

KINAREISER

Som abonnent på Dagsavisen får du enda MER for pengene! Gjennom fordelsprogrammet Dagsavisen MER tilbyr vi i regi av våre samarbeidspartnere eksklusive kulturarrangementer til deg som abonnent. Tilbudene annonseres i Dagsavisen, gjennom nyhetsbrev og på www.dagsavisen.no/mer.

MER